

TURIZM QISHLOQLARINI RIVOJLANTIRISHNING XORIJIY TAJRIBASI VA UNI O‘ZBEKISTON SHAROITIDA QO‘LLASH IMKONIYATLARI

Xudaynazarova Dilorom Xayrullaevna

Buxoro davlat universiteti mustaqil tadqiqotchisi,
Muhammad al-Xorazmiy nomidagi
Toshkent axborot texnologiyalari universiteti dotsenti, PhD
E-mail: dilorom2019@list.ru

Annotatsiya

Mazkur maqolada turizm qishloqlarini rivojlantirishning xorijiy tajribasi barqaror turizm nuqtai nazaridan tahlil qilinadi hamda uni O‘zbekiston sharoitida qo‘llash imkoniyatlari ilmiy jihatdan asoslanadi. Tadqiqotning maqsadi Italiya, Ispaniya, Yaponiya va Janubiy Koreya misolida qishloq turizmini rivojlantirishning institutsional, infratuzilmaviy, boshqaruv va mehmondo‘stlikka oid mexanizmlarini tizimlashtirish hamda ularning O‘zbekiston uchun mos elementlarini aniqlashdan iborat. Tadqiqotda qiyosiy tahlil, kontent tahlil, tizimli yondashuv va konseptual umumlashtirish usullaridan foydalanildi. Natijada xorijiy tajribada turizm qishloqlarining muvaffaqiyati qishloq resurslaridan foydalanishning o‘zi bilan emas, balki joylashtirish vositalari, mahalliy hamjamiyat ishtiroki, turistik manzil boshqaruvi, xizmatlar diversifikatsiyasi va barqarorlik mezonlari uyg‘unligi bilan belgilanadi, degan xulosa olindi.

Kalit so‘zlar: turizm qishlog‘i, qishloq turizmi, barqaror turizm, hamjamiyatga asoslangan turizm, oilaviy mehmon uylari, turistik manzil boshqaruvi, xorijiy tajriba.

Аннотация

В статье анализируется зарубежный опыт развития туристических деревень с позиций устойчивого туризма и обосновываются возможности его применения в условиях Узбекистана. Цель исследования состоит в систематизации институциональных, инфраструктурных, управленческих и гостиничных механизмов развития сельского туризма на примере Италии, Испании, Японии и Южной Кореи, а также в выявлении тех элементов, которые могут быть адаптированы в Узбекистане. Используются методы сравнительного анализа, контент-анализа, системного подхода и концептуального обобщения. Сделан вывод о том, что успешность туристических деревень в зарубежной практике определяется не только наличием сельских ресурсов, но и сочетанием средств размещения, участия местного сообщества, управления дестинацией, диверсификации услуг и критериев устойчивости.

Ключевые слова: туристическая деревня, сельский туризм, устойчивый туризм, туризм на основе местного сообщества, семейные гостевые дома, управление дестинацией, зарубежный опыт.

Abstract

This article analyses foreign experience in developing tourism villages from the perspective of sustainable tourism and substantiates the possibilities of applying that experience in Uzbekistan. The purpose of the study is to systematize the institutional, infrastructural, governance and hospitality mechanisms of rural tourism development

using the cases of Italy, Spain, Japan and South Korea, and to identify the elements that can be adapted to Uzbekistan. The research applies comparative analysis, content analysis, a systems approach and conceptual generalization. The findings show that the success of tourism villages abroad is determined not only by the presence of rural resources, but by the combination of accommodation facilities, local community participation, destination management, service diversification and sustainability criteria.

Keywords: tourism village, rural tourism, sustainable tourism, community-based tourism, family guest houses, destination management, foreign experience.

KIRISH

Jahon turizmida qishloq hududlariga yoʻnaltirilgan turistik modellarga qiziqish izchil ortib bormoqda. Buning asosiy sabablari orasida turistlarning autentik tajribaga intilishi, ommaviy turizmning ekologik bosimi, qishloq hududlarida yangi daromad manbalarini shakllantirish zarurati va mahalliy madaniy resurslarning iqtisodiy qiymatini oshirish ehtiyoji alohida oʻrin tutadi. UN Tourism'ning rural development boʻyicha tavsiyalari turizmni qishloq hududlarida inklyuziv, barqaror va chidamli rivojlanishni qoʻllab-quvvatlovchi vosita sifatida talqin qiladi. Shuningdek, Best Tourism Villages tashabbusi turizmni qishloq farovonligi, madaniy xilma-xillik va landshaftlarni asrash bilan bogʻlaydi [1], [2].

Qishloq turizmi muvaffaqiyati tabiiy yoki madaniy resurslarning mavjudligi bilangina belgilanmaydi. Zamonaviy xalqaro yondashuvlar shuni koʻrsatadiki, turizm qishlogʻining raqobatbardoshligi joylashtirish vositalari, ayniqsa oilaviy mehmon uylari, xizmatlar zanjiri, mahalliy hamjamiyat ishtiroki, brendlash, transport va raqamli koʻrinuvchanlik bilan chambarchas bogʻliq. GSTC mezonlarida turistik manzilning barqaror rivojlanishi uchun boshqaruv, ijtimoiy-iqtisodiy foyda, madaniy meros va ekologik muvozanat birgalikda koʻriladi [3].

Mazkur tendensiya statistik koʻrsatkichlarda ham aks etmoqda. Italiyada 2023-yilda faol agroturizm xoʻjaliklari soni 26 129 taga yetgan, agroturistlar soni 4,5 mln kishini tashkil etgan, ulardan 51 foizi xorijiy mehmonlar boʻlgan, agroturizm ishlab chiqarish qiymati esa 1,9 mlrd yevroga yetgan. Ispaniyada 2024-yilda qishloq turizmi uchun turar joy segmentida tunab qolishlar 0,4 foizga oshgan, norezidentlar tomonidan amalga oshirilgan tunab qolishlar 10,7 foizga koʻpaygan, Castilla y Leon esa 1,9 mln tunab qolish bilan yetakchi hudud boʻlgan. Bu maʼlumotlar qishloq turizmi koʻplab mamlakatlarda mustaqil iqtisodiy segmentga aylanganini koʻrsatadi.

Oʻzbekiston sharoitida turizm qishloqlarini rivojlantirish masalasi alohida amaliy ahamiyatga ega. 2019-yildagi PF-5781-son Farmonga¹ koʻra, eng yuqori turizm salohiyatiga ega fuqarolar yigʻinlari hududlarida kamida 20 ta oilaviy mehmon uyi tashkil etilib, turistlar uchun yashash va ovqatlanishdan tashqari kamida besh xil xizmat turi koʻrsatilgan taqdirda “Turizm qishlogʻi” maqomi beriladi. 2020-yildagi 433-son qaror esa oilaviy mehmon uylari va boshqa kichik joylashtirish vositalarini

¹ Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 13-avgust PF-5781-son “Oʻzbekiston Respublikasida turizm sohasini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari toʻgʻrisida”gi Farmoni <https://lex.uz/docs/-4474527>

soddalashtirilgan tartibda yagona reyestrgra kiritish imkonini yaratdi. 2024-yildagi PF-102-son Farmoni turizm infratuzilmasini yaxshilash va turistlar oqimini oshirish bo'yicha yo'l xaritasini tasdiqladi [9-11].

Mazkur maqolaning maqsadi turizm qishloqlarini rivojlantirishning xorijiy tajribasini barqaror turizm nuqtai nazaridan tizimlashtirish va uning O'zbekiston sharoitida qo'llanilishi mumkin bo'lgan elementlarini aniqlashdan iborat. Tadqiqot vazifalari sifatida xorijiy modellarning umumiy va farqli jihatlarini aniqlash, ularning mehmondo'stlik va boshqaruv komponentlarini ochib berish hamda O'zbekiston uchun amaliy tavsiyalar ishlab chiqish belgilandi.

ADABIYOTLAR SHARHI

Qishloq turizmi bo'yicha ilmiy adabiyotlar uning ko'p komponentli hodisa ekanini ko'rsatadi. Rosalina, Dupre va Wangning tizimli sharhiga ko'ra, qishloq turizmi haqidagi ta'riflarda hududiylik, tajriba, hamjamiyat, barqarorlik va xizmatlar uyg'unligi asosiy komponentlar sifatida takrorlanadi. Shu ma'noda qishloq turizmini faqat sayohat joyi emas, balki qishloq makonida shakllanadigan ijtimoiy-iqtisodiy tizim sifatida ko'rish zarur [4].

Barqaror turizm konsepsiyasi mazkur tizimning metodologik asosi bo'lib xizmat qiladi. UN Tourism tavsiyalarida qishloq hududlarida turizmni rivojlantirish davlat, xususiy sektor va xalqaro hamjamiyat uchun inklyuziv, barqaror va chidamli rivojlanishga xizmat qilishi zarur ekani qayd etiladi. GSTC Destination Criteria esa barqaror turistik manzil uchun to'rtta tayanch blokni belgilaydi: barqaror boshqaruv, ijtimoiy-iqtisodiy ta'sir, madaniy ta'sir va ekologik ta'sir [1]; [3].

Xorijiy tajriba bo'yicha manbalar qishloq turizmida "bir model hamma uchun mos" yondashuvi ishlamasligini ko'rsatadi. Italiyada tarixiy qishloq va kichik shaharchalar bazasida shakllangan «albergo diffuso» modeli mavjud bo'lib, unda turar joy bir necha binoga tarqatilgan bo'lsa-da, boshqaruv yagona markaz tomonidan amalga oshiriladi. Ushbu model mavjud qishloq arxitekturasi va mahalliy identiklikni saqlagan holda turistik funksiyani rivojlantirishga qaratilgan [5].

Yaponiya tajribasida "Countryside Stay" va "Farm Stay" formatlari markaziy o'rin tutadi. MAFF ma'lumotlariga ko'ra, Countryside Stay turistlarning qishloq joylarda yashab, an'anaviy hayot tarzi bilan tanishishi va mahalliy aholi bilan muloqot qilishi asosiga qurilgan. Farm Stay platformasi esa turar joy sifatida fermer xo'jaliklari, qayta tiklangan an'anaviy uylar va hatto moslashtirilgan maktab binolaridan foydalanish mumkinligini ko'rsatadi [6].

Ispaniya misolida qishloq turizmi alohida hududiy va ekologik siyosat bilan bog'langan. OECD ma'lumotlariga ko'ra, Ispaniyaning Tourism Sustainability Strategy dasturi turizmning ekologik, ijtimoiy-iqtisodiy va hududiy barqarorligini mustahkamlashga qaratilgan bo'lib, bunda muhofaza etiladigan tabiiy hududlardan foydalanish, sertifikatlashtirish tizimlari, aylana iqtisodiyot choralari va piyoda hamda veloyo'laklarga investitsiya kabi yo'nalishlar nazarda tutiladi [7].

Janubiy Koreyada esa qishloq turizmi dastlab qishloq xo'jaligidan tashqari qo'shimcha daromad manbai sifatida shakllangan. Korea Rural Economic Institute taqdimotida qishloq turizmining 1980-yillardan boshlab shahar va qishloq hududlar

oʻrtasidagi daromad tafovutini yumshatish vositasi sifatida rivojlangani, keyinchalik esa davlat qoʻllab-quvvatlovi va oʻzgarayotgan talab fonida kengaygani koʻrsatilgan [8].

METODOLOGIYA

Mazkur tadqiqot nazariy va qiyosiy xarakterga ega. Unda kontent tahlil, qiyosiy institutsional tahlil, tizimli yondashuv va konseptual umumlashtirish usullari qoʻllanildi. Birinchi bosqichda qishloq turizmi va barqaror turizm boʻyicha xalqaro nazariy manbalar oʻrganildi. Ikkinchi bosqichda Italiya, Ispaniya, Yaponiya va Janubiy Koreya misolidagi amaliy modellar tanlab olindi. Tanlov mezonlari sifatida qishloq turizmining institutsional shakllanganligi, joylashtirish modelining aniq koʻrinishi, davlat yoki professional qoʻllab-quvvatlashning mavjudligi va Oʻzbekiston uchun transfer qilinishi mumkin boʻlgan elementlar hisobga olindi [4], [8].

Uchinchi bosqichda Oʻzbekistonning normativ-huquqiy hujjatlari tahlil qilinib, xorijiy tajriba bilan uygʻunlashishi mumkin boʻlgan jihatlar ajratib olindi. Bunda turizm qishlogʻi maqomini berish mezonlari, oilaviy mehmon uylari faoliyatini tartibga solish, reyestr va sertifikatlashtirish tizimi hamda 2024-yildagi turizm infratuzilmasi boʻyicha yoʻl xaritasi alohida koʻrib chiqildi [9], [10], [11].

Tadqiqotning metodologik mantigʻi shundan iboratki, turizm qishlogʻining muvaffaqiyatini resurslarning mavjudligi bilan emas, balki toʻrtta integratsiyalashgan omil bilan baholash kerak: birinchisi, joylashtirish va mehmondoʻstlik; ikkinchisi, mahalliy hamjamiyat ishtiroki; uchinchisi, koordinatsiyalangan boshqaruv; toʻrtinchisi, barqarorlik mezonlari. Aynan shu toʻrt blok xorijiy tajribani Oʻzbekiston sharoitida moslashtirish imkoniyatlarini aniqlashga xizmat qildi [1], [3], [8], [9].

TAHLIL VA NATIJALAR

Qiyosiy tahlil natijalariga koʻra, turizm qishloqlarini rivojlantirishning xorijiy tajribasida toʻrtta barqaror qonuniyat kuzatiladi. Birinchi qonuniyat shundaki, qishloq resurslari oʻz-oʻzicha yetarli emas; ular turist uchun tunab qolish va koʻp xizmatli tajribaga aylantirilishi kerak. Ikkinchi qonuniyat, mehmondoʻstlik obyekti koʻpincha markaziy iqtisodiy tugun boʻlib xizmat qiladi. Uchinchi qonuniyat, mahalliy hamjamiyat turizm mahsulotining tashqi kuzatuvchisi emas, balki ishtirokchisi boʻlishi zarur. Toʻrtinchi qonuniyat, davlat yoki koordinator institutlar barqarorlik mezonlari va marketingni taʼminlaydi [1], [3], [8].

Italiya tajribasi, ayniqsa «albergo diffuso» modeli, qishloq turizmi va mehmondoʻstlik integratsiyasining eng ifodali namunalaridan biridir. Mazkur modelda turar joy birliklari bir nechta yaqin binolarga joylashtiriladi, boshqaruv esa markazlashgan boʻladi. Italiya misolida agroturizm sektori 2023-yilda 26 129 ta faol xoʻjalikni birlashtirgan, 4,5 mln agrituristga xizmat koʻrsatgan va 1,9 mlrd yevrolik iqtisodiy qiymat yaratgan. Muhimi, ushbu modelda alloggio, degustazione va ristorazione kabi integratsiyalashgan xizmatlar yadroviy faoliyat sifatida koʻriladi. Bu holat qishloq hududida turizm mahsuloti alohida resurs emas, balki turar joy, ovqatlanish va tajribaviy xizmatlarning yagona kombinatsiyasi sifatida shakllanishini tasdiqlaydi. Shu bilan birga, model mahalliy xizmatlar, hunarmandchilik, yashovchi

hamjamiyat va autentik muhit mavjudligini talab qiladi. Bu qishloq hududini oddiy mehmonxonaga aylantirmay, aksincha butun qishloqni “tarqatilgan mehmonxona”ga aylantirish g‘oyasiga asoslanadi [5].

Yaponiya tajribasida esa qishloq turizmining kuchli tomoni kundalik qishloq hayotini turist tajribasining markaziga qo‘yishdir. Countryside Stay yondashuvida turist qishloq joyda yashaydi, mahalliy aholi bilan muloqot qiladi va turli turar joy shakllarida, jumladan fermer xo‘jaligida joylashtirish (farm stay) hamda tarixiy xalq me‘morchiligi namunalari asosidagi obyektlarda tunab qoladi. Farm Stay platformasi bu modelning faqat joylashtirish emas, balki mahalliy turmush tarziga sho‘ng‘ish tajribasi ekanini ko‘rsatadi [6].

Ispaniya tajribasining farqli tomoni shundaki, u qishloq turizmini ekologik va hududiy barqarorlik siyosati bilan bevosita bog‘laydi. Tourism Sustainability Strategy dasturi doirasida muhofaza etiladigan hududlardan foydalanish, sertifikatlashtirish tizimlari, aylana iqtisodiyot choralari, piyoda va veloinfratuzilma rivoji kabi komponentlar qishloq hududlarining jozibadorligini faqat qisqa muddatli bozor mahsuloti sifatida emas, balki uzoq muddatli hududiy aktiv sifatida ko‘rsatadi [7]. Ispaniyada qishloq turizmining statistik dinamikasi ham segmentning barqarorligini ko‘rsatadi. 2024-yilda rural tourism accommodation bo‘yicha tunab qolishlar 0,4 foizga oshgan, xorijiy turistlar segmenti esa 10,7 foizga ko‘paygan. Narx indeksi ham o‘rtacha 4,5 foizga oshgan. Bu esa qishloq turizmi Ispaniyada nafaqat mavjud, balki xalqaro talab bilan qo‘llab-quvvatlanayotgan iqtisodiy segment ekanini ko‘rsatadi. Castilla y León hududida 1,9 mln tunab qolish qayd etilgani hududiy ixtisoslashuv va qishloq turizmi klasterlarining shakllanganidan dalolat beradi.

Janubiy Koreya tajribasida qishloq turizmi dastlab qishloq va shahar daromadlari o‘rtasidagi tafovutni yumshatish vositasi sifatida shakllangan. KREI taqdimotida farm household income‘ning urban worker households daromadiga nisbati 2000-yildagi 80,5 foizdan 2015-yilda 64,4 foizgacha pasaygani ko‘rsatilgan. Aynan shu iqtisodiy fon qishloq turizmi siyosatini kuchaytirgan. Demak, Koreya tajribasi qishloq turizmini faqat turistik emas, balki hududiy iqtisodiy siyosat instrumenti sifatida talqin qilish bilan ahamiyatlidir. Rural tourism policy and trends bo‘yicha materiallarda bu soha 1980-yillarda qishloq xo‘jaligidan tashqari daromad manbai sifatida boshlangani, shahar va qishloq daromad tafovuti hamda turistik talab o‘sishi uning institutsional rivojlanishiga turtki bo‘lgani qayd etiladi [8].

1-jadvalda xorijiy tajribada turizm qishloqlarining muvaffaqiyati turli shaklda ifodalansa-da, ularning ichki mantig‘i o‘xshashdir. Barcha holatlarda joylashtirish vositasi va mahalliy xizmatlar paketi markaziy o‘rin tutadi. Bundan tashqari, har bir modelda “joy” oddiy fon emas, balki tajribaning faol tarkibiy qismi bo‘lib qoladi. Shu ma‘noda, O‘zbekiston uchun eng istiqbolli yo‘l mavjud oilaviy mehmon uylari bazasini alohida obyektlar yig‘indisi sifatida emas, balki yagona turistik manzil mahsulotining bo‘g‘inlari sifatida ko‘rishdan iborat [5], [6], [9].

1-jadval.
Turizm qishloqlarini rivojlantirish bo'yicha xorijiy tajribaning qiyosiy tavsifi va O'zbekiston uchun mos elementlari¹

Mamlakat	Asosiy model	Kuchli jihat	Barqarorlik elementi	O'zbekiston uchun moslashtiriladigan jihat
Italiya	Albergo diffuso	Yagona boshqaruv ostidagi tarqatilgan joylashtirish	Mavjud qishloq arxitekturasi va identiklikni saqlash	Tarixiy qishloq va mahallalarda oilaviy mehmon uylarini tarmoq asosida birlashtirish
Yaponiya	Countryside Stay / Farm Stay	Kundalik qishloq hayotini turist tajribasiga aylantirish	Mahalliy turmush tarzi va hamjamiyat bilan bevosita aloqa	Qishloq hayoti, gastronomiya va agro tajribalarni paketlash
Ispaniya	Tourism Sustainability Strategy	Hududiy va ekologik boshqaruvni turizm bilan bog'lash	Sertifikatlashtirish, aylana iqtisodiyot, tabiiy hududlar boshqaruvi	Turizm qishloqlari uchun ekologik va xizmat sifati indikatorlarini joriy etish
Janubiy Koreya	Rural tourism policy support	Qishloq daromadlarini diversifikatsiya qilish	Davlat qo'llab-quvvatlovi va bosqichma-bosqich siyosat	Turizm qishloqlarini mahalliy bandlik va qo'shimcha daromad manbai sifatida rivojlantirish

Olingan natijalar shuni ko'rsatadiki, O'zbekiston uchun xorijiy tajribani qo'llash "tayyor modelni ko'chirish" tamoyiliga asoslanmasligi kerak. Masalan, Italiyadagi «albergo diffuso» modeli to'liq tarixiy urbanistika va tarqoq joylashtirish tizimiga tayangan bo'lsa, Yaponiya tajribasi ko'proq kundalik qishloq turmush tarzining tajribaviy kapitaliga suyanadi. Ispaniya modeli esa ekologik boshqaruv va sertifikatlashtirishni kuchaytiradi. Demak, O'zbekiston uchun ularning mos elementlarini tanlab integratsiya qilish yondashuvi maqsadga muvofiqdir [5], [6], [7].

O'zbekistonning mavjud normativ bazasi bunday moslashtirish uchun ma'lum institutsional asosni allaqachon yaratgan. PF-5781-son Farmondagi turizm qishlog'i mezonlari oilaviy mehmon uylari soni va xizmatlar turlarini aniq belgilab bergani bilan muhim. Bu mezon, aslida, xorijiy tajribada uchraydigan eng asosiy tamoyilni tasdiqlaydi: qishloq turizmi muvaffaqiyati qishloqning o'zi bilan emas, balki qishloqda shakllangan xizmatlar tizimi bilan belgilanadi. 433-son qaror esa joylashtirish vositalarini reyestr va soddalashtirilgan sertifikatlashtirish orqali rasmiy maydonga olib chiqdi [9], [10].

Shu bilan birga, amaliyotda bir nechta cheklovlar yuzaga kelishi mumkin. Birinchisi, turizm qishlog'i maqomi faqat tashkiliy belgiga aylanib qolish xavfi mavjud. Agar joylashtirish vositalari, xizmat sifati, marshrutlar va marketing o'zaro bog'lanmasa, turizm qishlog'i nomi real iqtisodiy natija bermaydi. Ikkinchisi, ekologik yuklama va autentiklikning tijoratlashuvi muammosi paydo bo'lishi mumkin. Uchinchi cheklov esa mahalliy aholi ishtirokining formal bo'lib qolishidir. Xorijiy tajriba shuni

¹ Muallif ishlanmasi

ko'rsatadiki, barqaror turizm faqat turistlar sonini oshirish emas, balki mahalliy foydani adolatli taqsimlash bilan belgilanadi [1], [3], [7], [8].

Mazkur jihatdan PF-102-son Farmonda tasdiqlangan yo'l xaritasi qo'shimcha imkoniyatlar yaratadi, chunki unda turizm infratuzilmasi, mahalliy kengashlar va turistlar oqimini oshirish bo'yicha tizimli chora-tadbirlar belgilangan. Biroq xorijiy tajriba asosida aytish mumkinki, yo'l xaritasi doirasida aynan qishloq turizmi uchun alohida indikatorlar tizimini joriy etish foydali bo'ladi. Bunday indikatorlar tarkibiga tunab qolish davomiyligi, oilaviy mehmon uylarining bandlik darajasi, xizmatlar xilma-xilligi, mahalliy bandlik ulushi va ekologik yuklama kirishi mumkin [7], [10], [11].

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari asosida quyidagi ilmiy xulosalarga kelindi. Birinchidan, turizm qishloqlarini rivojlantirishning xorijiy tajribasi qishloq resurslarini bevosita monetizatsiya qilish emas, balki ularni joylashtirish, xizmatlar paketi, hamjamiyat ishtiroki va barqaror boshqaruv orqali kompleks turistik manzil mahsulotiga aylantirishga asoslanadi.

Ikkinchidan, Italiya, Yaponiya, Ispaniya va Janubiy Koreya misollarida turli modellar qo'llanayotgan bo'lsa-da, ularning barchasida oilaviy yoki kichik joylashtirish vositalari markaziy iqtisodiy bo'g'in sifatida namoyon bo'ladi. Demak, O'zbekiston sharoitida oilaviy mehmon uylarini alohida subyekt emas, balki turizm qishlog'ining tayanch elementi sifatida ko'rish zarur.

Uchinchidan, O'zbekistonning mavjud normativ bazasi xorijiy tajribani moslashtirish uchun yetarli boshlang'ich asos yaratadi. Xususan, PF-5781-son Farmondagi turizm qishlog'i mezonlari hamda 433-son qarordagi reyestr va soddalashtirilgan sertifikatlashtirish tizimi xalqaro tajriba bilan mazmunan uyg'unlashadi. Endilikda asosiy vazifa ushbu normativ asosni hududiy boshqaruv, marketing va barqarorlik indikatorlari bilan to'ldirishdan iborat.

To'rtinchidan, O'zbekiston uchun amaliy tavsiya sifatida quyidagilar maqsadga muvofiq deb hisoblanadi: turizm qishloqlarida oilaviy mehmon uylari tarmog'ini klasterlash, mahalliy gastronomiya va hunarmandchilikni majburiy xizmat paketi tarkibiga kiritish, qishloq turizmi uchun alohida ekologik va xizmat sifati indikatorlarini joriy etish, hamda turistik manzil darajasida koordinatsion boshqaruv mexanizmlarini shakllantirish. Ana shundagina turizm qishlog'i qishloq hududlarini barqaror rivojlantirishning real iqtisodiy va ijtimoiy instrumentiga aylanishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

3. World Tourism Organization. UNWTO Recommendations on Tourism and Rural Development: A Guide to Making Tourism an Effective Tool for Rural Development. Madrid: UNWTO, 2020.

4. UN Tourism. Best Tourism Villages by UN Tourism [Elektron manba].

5. Global Sustainable Tourism Council. GSTC Destination Criteria. Version 2.0. Washington, DC: GSTC, 2019.

6. Rosalina P.D., Dupre K., Wang Y. Rural tourism: A systematic literature review on definitions and challenges // *Journal of Hospitality and Tourism Management*. 2021. Vol. 47. P. 134–149.
7. Cucari N., Wankowicz E., De Falco S. Rural tourism and Albergo Diffuso: A case study for sustainable land-use planning // *Tourism Management Perspectives*. 2019. Vol. 32.
8. Ministry of Agriculture, Forestry and Fisheries of Japan. Rural Development and Tourism [Elektron manba]. Tokyo, 2024.
9. OECD. OECD Tourism Trends and Policies 2022. Spain. Paris: OECD Publishing, 2022.
10. Rhew C. Rural Tourism Policy and Trends in Korea. Korea Rural Economic Institute, 2023.
11. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 13-avgust PF-5781-son “O‘zbekiston Respublikasida turizm sohasini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi Farmoni <https://lex.uz/docs/-4474527>
12. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 10-iyuldagi 433-son “O‘zbekiston Respublikasida turizm sohasini tiklash va rivojlantirish uchun qulay shart-sharoitlarni yaratish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi Qarori <https://lex.uz/docs/-4930291>
13. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 18-iyuldagi PF-102-son “O‘zbekiston Respublikasida turizm infratuzilmasini yaxshilash va xorijiy turistlar oqimini yanada oshirishga qaratilgan qo‘shimcha chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi Farmoni <https://lex.uz/uz/docs/-7031233>

Marketing

ilmiy, amaliy va ommabop jurnali

Muharrir:

Ingliz tili muharriri:

Rus tili muharriri:

Musahhah:

Sahifalovchi va dizaynerlar:

Xakimov Ziyodulla Axmadovich

Tursunov Boburjon Ortiqmirzayevich

Kaxramonov Xurshidjon Shuxrat o'g'li

Karimova Shirin Zoxid qizi

Sadikov Shoxrux Shuxratovich

Abidjonov Nodirbek Odijon o'g'li

2026-yil, mart, 3-son

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar mas'ul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelavermasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga murojaat qilish mumkin. Ilmiy maqola, ommabop maqola, reklama, hikoya va boshqa ilmiy-ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

Elektron pochta:

info@marketingjournal.uz

Bot:

[@marketinjournalbot](https://t.me/@marketinjournalbot)

Tel.:

+998977838464, +998939266610

Jurnalning rasmiy sayti: <https://marketingjournal.uz>

Marketing jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi **Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2024-yil 04-oktabrdagi 332/5 sonli qarori** bilan milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan

"Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnali 2024-yil 15-martdan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **C-5669517** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan. **Litsenziya raqami: №240874**

"Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnalining xalqaro darajasi: **9710**. GOCT 7.56-2002 " Seriyali nashrlarning xalqaro standart raqamlanishi" davlatlataro standartlari talablari. **Berilgan ISSN tartib raqami: 3060-4621**